

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (Μικροοικονομική)
Mankiw Gregory N., Taylor Mark P.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΔΕΚΑ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΘΕΩΡΙΑΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ;

Η λέξη *οικονομία* προέρχεται από την ελληνική λέξη *οικονόμος*, που σημαίνει τη διαχείριση ενός νοικοκυριού.

- Τα νοικοκυριά και η οικονομία έχουν πολλά κοινά.

Το νοικοκυριό πρέπει να *κατανείμει τους ανεπαρκείς πόρους* του μεταξύ των μελών του, λαμβάνοντας υπόψη:

- Τις δυνατότητες,
- Τις προσπάθειες, αλλά και
- Τις επιθυμίες κάθε μέλους.

Όπως ένα νοικοκυριό, έτσι και μια κοινωνία οφείλει να λαμβάνει αποφάσεις.

Η διαχείριση των πλουτοπαραγωγικών πόρων της κοινωνίας είναι σημαντική επειδή οι πόροι αυτοί σπανίζουν.

Το Οικονομικό Πρόβλημα

Θα εξετάσουμε έννοιες που αναπαριστούν το οικονομικό πρόβλημα.

Κάθε κοινωνία έρχεται αντιμέτωπη με τα εξής τρία ερωτήματα:

- Ποια αγαθά και υπηρεσίες πρέπει να παραχθούν;
- Πώς θα πρέπει να παραχθούν αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες;
- Ποιος θα πρέπει να αποκτήσει τα αγαθά και τις υπηρεσίες που έχουν παραχθεί;

Η κοινωνία δεν θα έχει ποτέ τόσους πόρους που:

- Θα επαρκούν για την παραγωγή των αγαθών και των υπηρεσιών.
- Θα μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες των πολιτών της.

Το Οικονομικό Πρόβλημα

Αυτοί οι πόροι μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής τρεις ευρείες κατηγορίες:

- **Γη:** όλοι οι φυσικοί πόροι της Γης.
- **Εργασία:** η προσπάθεια που καταβάλλουν οι άνθρωποι, πνευματική και σωματική, στην παραγωγή.
- **Κεφάλαιο:** ο εξοπλισμός και οι υποδομές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Σπανιότητα και Επιλογή

Σπανιότητα σημαίνει ότι η κοινωνία έχει περιορισμένους πόρους και αδυνατεί να προσφέρει στα μέλη της όλα όσα επιθυμούν.

Η **οικονομική** είναι η επιστήμη που πραγματεύεται τους τρόπους με τους οποίους η κοινωνία διαχειρίζεται τους σπανίζοντες πόρους της.

Οι οικονομολόγοι μελετούν:

- Τους τρόπους με τους οποίους τα άτομα λαμβάνουν τις αποφάσεις τους σχετικά με:
 - Το πόσο θα εργαστούν, τι θα αγοράσουν, πόσα χρήματα θα αποταμιεύσουν και πώς θα επενδύσουν τις αποταμιεύσεις τους.
- Τους τρόπους αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων.
 - Εξετάζουν, για παράδειγμα, πώς το μεγάλο πλήθος των αγοραστών και πωλητών καθορίζουν την τιμή πώλησης και την ποσότητα που θα πωληθεί.

ΠΩΣ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ

Η **οικονομία** είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων παραγωγής και ανταλλαγής που λαμβάνουν χώρα κάθε μέρα – όλες οι αγοραπωλησίες.

Το επίπεδο της **οικονομικής δραστηριότητας** είναι ο όγκος των αγοραπωλησιών που πραγματοποιούνται στην οικονομία σε μια χρονική περίοδο.

Επειδή η συμπεριφορά μιας οικονομίας αντανακλά τη συμπεριφορά των ατόμων που την αποτελούν, ξεκινούμε τη μελέτη των οικονομικών με **τέσσερις αρχές της ατομικής λήψης αποφάσεων**.

ΑΡΧΗ 1^η: Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις (Trade-Offs)

Το πρώτο μάθημα για τη λήψη αποφάσεων συνοψίζεται σε ένα ρητό: "Δεν υπάρχει δωρεάν γεύμα".

- Η λήψη αποφάσεων απαιτεί το συμβιβασμό των ωφελειών που έχει ένας στόχος με τις ωφέλειες που έχει ένας άλλος στόχος.

Ας δούμε τώρα τους **γονείς** που αποφασίζουν πώς θα δαπανήσουν το οικογενειακό τους εισόδημα.

- Όταν επιλέγουν να δαπανήσουν ένα επιπλέον ευρώ σε κάποιο αγαθό, τότε έχουν ένα ευρώ λιγότερο για να ξοδέψουν σε κάποιο άλλο αγαθό.

ΑΡΧΗ 1^η: Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις (Trade-Offs)

Όταν οι άνθρωποι οργανώνονται σε **κοινωνίες**, αντιμετωπίζουν **άλλου είδους «αντισταθμικές σχέσεις»**.

Οι **περιβαλλοντικοί νόμοι** που επιβάλλουν στις επιχειρήσεις μέτρα για τη μείωση της ρύπανσης αυξάνουν το κόστος παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών.

- Εξαιτίας του υψηλότερου κόστους, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν τελικά μικρότερα κέρδη.

Οι **περιβαλλοντικές ρυθμίσεις** για τον έλεγχο της ρύπανσης:

- Προσφέρουν το όφελος της καθαρότερης ατμόσφαιρας και της βελτιωμένης υγείας.
- Έχουν ως κόστος τη μείωση των κερδών των επιχειρήσεων και των εισοδημάτων των εργαζομένων.

ΑΡΧΗ 1^η: Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις (Trade-Offs)

Μια άλλη αντίστροφη σχέση που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας είναι αυτή μεταξύ αποτελεσματικότητας και ισότητας.

- **Αποτελεσματικότητα** (efficiency) σημαίνει ότι η κοινωνία παίρνει όσο περισσότερο μπορεί από τους σπανίζοντες πόρους της.
- **Ισότητα** (equity) σημαίνει ότι τα οφέλη από τους πόρους αυτούς κατανέμονται δίκαια στα μέλη της κοινωνίας.

Με άλλα λόγια, η αποτελεσματικότητα **αναφέρεται στο μέγεθος της οικονομικής πίτας**, ενώ η ισότητα **αναφέρεται στο πώς μοιράζεται αυτή η πίτα**.

ΑΡΧΗ 1^η: Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις (Trade-Offs)

Ας αναλογιστούμε, τις πολιτικές που στοχεύουν στην **επίτευξη μιας πιο δίκαιης κατανομής της οικονομικής ευημερίας**.

- Πολιτικές πρακτικές, όπως είναι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ή ασφάλισης έναντι της ανεργίας, προσπαθούν να βοηθήσουν εκείνα τα μέλη της κοινωνίας που βρίσκονται στην πιο δεινή θέση.

Όταν η κυβέρνηση αναδιανείμει εισόδημα από τους πλούσιους στους φτωχούς:

- Μειώνει την ανταμοιβή της σκληρής εργασίας.
- Με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να εργάζονται λιγότερο και να παράγουν λιγότερα αγαθά και υπηρεσίες.
- Με άλλα λόγια, όταν οι κυβερνήσεις προσπαθούν να μοιράσουν την οικονομική πίτα σε πιο ίσια κομμάτια, **η πίτα συρρικνώνεται**.

ΑΡΧΗ 2^η: Το κόστος ενός αγαθού είναι αυτό που θυσιάζουμε για να το αποκτήσουμε

Επειδή οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις, η λήψη αποφάσεων απαιτεί τη σύγκριση του κόστους και του οφέλους που έχουν οι εναλλακτικές επιλογές.

Το **κόστος ευκαιρίας** ενός πράγματος είναι αυτό από το οποίο πρέπει να θυσιάζετε για να αποκτήθει το συγκεκριμένο πράγμα που επιλέγει.

- Όταν, για παράδειγμα, οι νέοι αποφασίζουν αν θα σπουδάσουν ή όχι, πρέπει να γνωρίζουν το κόστος ευκαιρίας που συνδέεται με κάθε πιθανή επιλογή τους.

ΑΡΧΗ 3^η: Οι ορθολογικοί άνθρωποι σκέφτονται οριακά

Οι οικονομολόγοι χρησιμοποιούν τον όρο **οριακές μεταβολές** για να περιγράψουν μικρές σταδιακές προσαρμογές σε ένα υφιστάμενο σχέδιο δράσης.

- Η λέξη «όριο» ερμηνεύεται με την έννοια του «άκρου», επομένως είναι προσαρμογές στα περιθώρια των πράξεών σας.

Ας υποθέσουμε, για παράδειγμα, ότι ρωτάτε ένα φίλο σας πόσα επιπλέον χρόνια θα έπρεπε να συνεχίσετε τις σπουδές.

Για να μπορέσετε να αποφασίσετε πρέπει να γνωρίζετε:

- Το **πρόσθετο όφελος** που θα σας πρόσφερε ένα επιπλέον έτος σπουδών (υψηλότεροι μισθοί για όλη τη ζωή σας και την απλή χαρά της μάθησης), και
- Το **πρόσθετο κόστος** με το οποίο θα επιβαρυνθείτε (άλλο ένα έτος διδάκτρων και άλλο ένα έτος χαμένων μισθών).

ΑΡΧΗ 3^η: Οι ορθολογικοί άνθρωποι σκέφτονται οριακά

Μόνο συγκρίνοντας αυτό το οριακό όφελος με το οριακό κόστος μπορείτε να αποφασίσετε.

Μια ορθολογική επιλογή:

- Αποτελεί το προϊόν της παραπάνω σύγκρισης, και
- Υλοποιείται μόνο αν το οριακό όφελος υπερβαίνει το οριακό κόστος.

ΑΡΧΗ 4^η: Οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε κίνητρα

Επειδή οι άνθρωποι λαμβάνουν αποφάσεις συγκρίνοντας κόστος και όφελος, η συμπεριφορά τους μπορεί να μεταβληθεί όταν τα στοιχεία αυτά μεταβληθούν.

- Δηλαδή, οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε κίνητρα.

Όταν, για παράδειγμα, η τιμή ενός μήλου αυξηθεί:

- Οι άνθρωποι θα αποφασίσουν να φάνε περισσότερα αχλάδια και λιγότερα μήλα, επειδή το κόστος αγοράς ενός μήλου είναι υψηλότερο.
- Ταυτόχρονα, οι καλλιεργητές μήλων θα αποφασίσουν να απασχολήσουν περισσότερους εργάτες και να μαζέψουν περισσότερα μήλα, επειδή το κέρδος από την πώληση ενός μήλου είναι υψηλότερο.

ΑΡΧΗ 4^η: Οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε κίνητρα

Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη κρατικής πολιτικής δεν θα πρέπει να παραβλέπουν ποτέ τα κίνητρα, καθώς:

- Πολλές πολιτικές αλλάζουν το κόστος ή το όφελος που μεταφέρεται στους ανθρώπους, αλλάζοντας κατά συνέπεια τη συμπεριφορά.

Ένας φόρος στα καύσιμα, για παράδειγμα:

- Ωθεί τους ανθρώπους προς μικρότερα αυτοκίνητα με χαμηλότερη κατανάλωση καυσίμων.
- Ενθαρρύνει επίσης τη χρήση δημοσίων μέσων μεταφοράς αντί της χρήσης ΙΧ ή τη μετακόμιση πιο κοντά στη δουλειά τους.

ΠΩΣ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΟΥΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

Οι **τέσσερις πρώτες αρχές** εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι λαμβάνουν αποφάσεις.

Καθώς διάγουμε το βίο μας, πολλές από τις αποφάσεις μας επηρεάζουν και άλλους εκτός από τον εαυτό μας.

Οι **τρεις επόμενες αρχές** πραγματεύονται την αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων.

ΑΡΧΗ 5^η : Το Εμπόριο μπορεί να βελτιώσει τη θέση όλων

Το εμπόριο μεταξύ δυο οικονομιών μπορεί να βελτιώσει τη θέση και των δυο.

- Για να κατανοήσετε γιατί συμβαίνει αυτό, σκεφτείτε πώς επηρεάζει το εμπόριο την οικογένειά σας.

Το εμπόριο επιτρέπει σε κάθε άτομο να εξειδικευθεί στις δραστηριότητες που κάνει καλύτερα.

- Μέσω της συναλλαγής με τους άλλους, οι άνθρωποι μπορεί να αποκτήσουν μεγαλύτερη ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών σε χαμηλότερο κόστος.

Οι χώρες, όπως και οι οικογένειες, επωφελούνται από την ικανότητά πραγματοποίησης συναλλαγών με άλλες.

- Το εμπόριο επιτρέπει στις χώρες να εξειδικεύονται σε ότι κάνουν καλύτερα και να απολαμβάνουν μεγαλύτερη ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών.

ΑΡΧΗ 6^η: Οι αγορές συνήθως αποτελούν ένα καλό μέσο για την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας

Οι κομμουνιστικές χώρες λειτουργούν με τη παραδοχή ότι:

- Ο κρατικός κεντρικός σχεδιασμός ήταν η καλύτερη επιλογή για την καθοδήγηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι υπεύθυνοι του κεντρικού σχεδιασμού αποφάσιζαν:

- Ποια αγαθά και υπηρεσίες θα παράγονταν,
- Σε πόση ποσότητα και
- Ποιος θα τα παρήγαγε, και
- Ποιος θα κατανάλωνε αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες.

ΑΡΧΗ 6^η: Οι αγορές συνήθως αποτελούν ένα καλό μέσο για την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας

Σε μια **οικονομία της αγοράς**, οι αποφάσεις των υπεύθυνων για τον κεντρικό σχεδιασμό της οικονομίας αντικαθίστανται από τις αποφάσεις που λαμβάνουν εκατομμύρια επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

- Οι επιχειρήσεις αποφασίζουν ποιους εργαζόμενους θα προσλάβουν και τι θα παράγουν.
- Τα νοικοκυριά αποφασίζουν σε ποιες επιχειρήσεις θα εργαστούν και πως θα διαθέσουν τα εισοδήματά τους.

Οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στην αγορά, όπου οι τιμές και το ίδιο συμφέρον καθοδηγούν τις αποφάσεις τους.

ΑΡΧΗ 6^η: Οι αγορές συνήθως αποτελούν ένα καλό μέσο για την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας

Το 1776, ο Βρετανός οικονομολόγος **Άνταμ Σμιθ**, στο βιβλίο του *Ο Πλούτος των Εθνών*, διατύπωσε την πιο ξακουστή παρατήρηση στην ιστορία της Οικονομικής:

- Τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στις αγορές ωσάν να καθοδηγούνται από ένα «αόρατο χέρι», που τα οδηγεί στα επιθυμητά αποτελέσματα μέσω των αγορών.

Οι τιμές εκφράζουν:

- Τόσο την αξία ενός αγαθού για την κοινωνία,
- Όσο και το κόστος που αναλαμβάνει η κοινωνία για την παραγωγή αυτού του αγαθού.

ΑΡΧΗ 6^η: Οι αγορές συνήθως αποτελούν ένα καλό μέσο για την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας

Επειδή τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις μελετούν τις τιμές κάθε φορά που αποφασίζουν τι θα αγοράσουν και τι θα πωλήσουν, **εν αγνοία τους λαμβάνουν υπόψη τους το κοινωνικό όφελος και το κοινωνικό κόστος** των ενεργειών τους.

Έτσι, οι τιμές είναι αυτές που καθοδηγούν τα επιμέρους άτομα σε αποφάσεις που σε πολλές περιπτώσεις μεγιστοποιούν την ευημερία της κοινωνίας συνολικά.

ΑΡΧΗ 7^η : Το Κράτος μπορεί, μερικές φορές, να βελτιώσει τα αποτελέσματα που προκύπτουν μέσω αγορών

Αν το άορατο χέρι της αγοράς είναι τόσο υπέροχο, τότε γιατί χρειαζόμαστε το κράτος;

Το κράτος μπορεί να παρεμβαίνει στην οικονομία για δυο γενικούς λόγους:

- Για να προωθεί την αποτελεσματικότητα, και
- Για να προάγει την ισότητα.

Δηλαδή, τα περισσότερα μέτρα της οικονομικής πολιτικής που ασκεί μια κυβέρνηση αποσκοπούν:

- Είτε στο μέγιστο της οικονομικής πίτας,
- Είτε στην αλλαγή του τρόπου διανομής της πίτας.

ΑΡΧΗ 7^η : Το Κράτος μπορεί, μερικές φορές, να βελτιώσει τα αποτελέσματα που προκύπτουν μέσω αγορών

Μολονότι το άορατο χέρι οδηγεί τις αγορές σε αποτελεσματική κατανομή των πόρων – αυτό δεν συμβαίνει πάντα.

Οι οικονομολόγοι χρησιμοποιούν τον όρο **αποτυχία της αγοράς** για να προσδιορίσουν μια κατάσταση όπου η αγορά μόνη της αποτυγχάνει να κατανείμει αποτελεσματικά τους πόρους.

Πιθανές αιτίες τις αποτυχίας είναι:

- **Εξωτερικότητα** είναι το κόστος ή το όφελος που επιφέρει η απόφαση ενός ατόμου στην ευημερία ενός άλλου (ενός τρίτου προσώπου).
 - Κλασικό παράδειγμα είναι η ρύπανση.
- **Δύναμη αγοράς** η ικανότητα ενός μεμονωμένου οικονομικού παράγοντα (ή μιας μικρής ομάδας παραγόντων) να επηρεάζει ουσιαστικά τις τιμές της αγοράς.

ΑΡΧΗ 7^η : Το Κράτος μπορεί, μερικές φορές, να βελτιώσει τα αποτελέσματα που προκύπτουν μέσω αγορών

Το αόρατο χέρι δεν εξασφαλίζει την ίση κατανομή της οικονομικής ευημερίας. Ότι δηλαδή:

- Όλοι θα έχουν επαρκή τροφή, ευπρεπή ρούχα και την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Ο **βασικός στόχος** πολλών μέτρων της δημόσιας πολιτικής, όπως:

- Η φορολογία του εισοδήματος, και
- Η δημιουργία ενός συστήματος κοινωνικής πρόνοιας,

είναι η **επίτευξη μιας δικαιότερης κατανομής της οικονομικής ευημερίας.**

ΠΩΣ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΩΣ ΣΥΝΟΛΟ

Οι **τρεις τελευταίες** από τις δέκα αρχές μας αφορούν στη λειτουργία της οικονομίας ως σύνολο.

Μικροοικονομική και μακροοικονομική

Η μελέτη της οικονομικής επιστήμης διεξάγεται σε διάφορα επίπεδα.

- Οι **επτά πρώτες αρχές** αφορούσαν στη μελέτη:
 - Των αποφάσεων των μεμονωμένων νοικοκυριών και επιχειρήσεων και της αλληλεπίδρασης των νοικοκυριών,
 - Των επιχειρήσεων σε αγορές για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες.
- Με τις **τρεις τελευταίες αρχές** προσεγγίζουμε τη λειτουργία της οικονομίας ως σύνολο, η οποία αποτελεί το άθροισμα των δραστηριοτήτων όλων όσων λαμβάνουν αποφάσεις σε όλες αυτές τις αγορές.

Μικροοικονομική και μακροοικονομική

Μικροοικονομική είναι ο κλάδος που μελετά πώς τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις λαμβάνουν αποφάσεις και πώς αλληλεπιδρούν στις αγορές.

Μακροοικονομική είναι ο κλάδος που μελετά τα φαινόμενα που το εύρος τους καλύπτει ολόκληρη την οικονομία, όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία και η οικονομική μεγέθυνση.

Η μικροοικονομική και η μακροοικονομική συνδέονται πολύ στενά.

- Καθώς οι μεταβολές στη συνολική οικονομία προκύπτουν από τις αποφάσεις εκατομμυρίων ατόμων, είναι αδύνατο να κατανοήσουμε τις μακροοικονομικές εξελίξεις χωρίς να λάβουμε υπόψη τις σχετικές μικροοικονομικές αποφάσεις.

Μικροοικονομική και μακροοικονομική

Μια βασική έννοια της μακροοικονομικής είναι η **οικονομική μεγέθυνση**, δηλαδή η αύξηση της ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών σε μια οικονομία κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου.

ΑΡΧΗ 8^η: Το βιοτικό επίπεδο μιας οικονομίας εξαρτάται από την δυνατότητα της να παράγει αγαθά και υπηρεσίες

Ο Πίνακας 1.1 παρουσιάζει το **κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν** του πληθυσμού επιλεγμένων χωρών, σε δολάρια ΗΠΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1: Κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, τρέχουσες τιμές σε δολάρια ΗΠΑ για το 2011

Αυστρία	49.707
Αφγανιστάν	576
Βέλγιο	46.469
Βολιβία	1.421
Γερμανία	43.689
Ελβετία	80.391
Εσθονία	16.556
Ηνωμένες Πολιτείες	48.442
Ηνωμένο Βασίλειο	38.818
Ιαπωνία	45.903
Ισπανία	32.244
Ιταλία	36.116
Κένυα	808
Κίνα	5.445
Μπενίν	802
Νορβηγία	98.102
Ολλανδία	50.087
Ουγγαρία	21.732
Πορτογαλία	22.330
Ρωσία	13.089
Σουηδία	56.927
Τουρκία	10.498
Υεμένη	1.361
Φινλανδία	49.391

ΑΡΧΗ 8^η: Το βιοτικό επίπεδο μιας οικονομίας εξαρτάται από την δυνατότητα της να παράγει αγαθά και υπηρεσίες

Βιοτικό επίπεδο είναι η ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών που μπορεί να αγοράσει ο πληθυσμός μιας χώρας και συνήθως υπολογίζεται από το πραγματικό (με τιμαριθμική αναπροσαρμογή) κατά κεφαλήν εισόδημα του πληθυσμού.

Τι εξηγεί τις διαφορές αυτές του βιοτικού επιπέδου μεταξύ των χωρών και μεταξύ διαφορετικών χρονικών περιόδων;

Η απάντηση είναι εκπληκτικά απλή καθώς σχεδόν όλες οι διακυμάνσεις του βιοτικού επιπέδου οφείλονται σε διαφορές στην **παραγωγικότητα** των χωρών – δηλαδή:

- Στην ποσότητα των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται με κάθε ώρα εργασίας ενός εργάτη.

ΑΡΧΗ 8^η: Το βιοτικό επίπεδο μιας οικονομίας εξαρτάται από την δυνατότητα της να παράγει αγαθά και υπηρεσίες

Η σχέση μεταξύ παραγωγικότητας και βιοτικού επιπέδου έχει επίσης βαθύτατες συνέπειες στην διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής.

Όταν σκεφτόμαστε πώς μπορεί κάποια **οικονομική πολιτική** να επηρεάσει το βιοτικό επίπεδο, το κρίσιμο ερώτημα είναι:

- **Πώς θα επηρεάσει την ικανότητά μας να παράγουμε αγαθά και υπηρεσίες.**

ΑΡΧΗ 9^η: Οι τιμές αυξάνονται όταν το κράτος τυπώνει πολύ χρήμα

- Στη Ζιμπάμπουε το Μάρτιο του 2007, ο πληθωρισμός έτρεχε με ρυθμό 2.200%. Αυτό σημαίνει ότι:
 - Ένα αγαθό με τιμή 2,99 δολάρια Ζιμπάμπουε το Μάρτιο του 2006 θα είχε τιμή 65,78 δολάρια Ζιμπάμπουε ένα χρόνο μετά.
- Το Φεβρουάριο του 2008 ο πληθωρισμός είχε φτάσει στο 165.000%.
- Μετά από πέντε μήνες είχε ανέλθει στο 2.200.000% και τον Ιούλιο του 2008 η κυβέρνηση της Ζιμπάμπουε εξέδωσε χαρτονόμισμα αξίας 100 δις δολαρίων Ζιμπάμπουε.
 - Εκείνη την εποχή, αυτή ήταν η αξία μιας φρατζόλας ψωμιού.

Στην παγκόσμια ιστορία, η περίπτωση αυτή αποτελεί ένα από τα πιο εντυπωσιακά παραδείγματα **πληθωρισμού**, δηλαδή ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών στην οικονομία.

ΑΡΧΗ 9^η: Οι τιμές αυξάνονται όταν το κράτος τυπώνει πολύ χρήμα

Ο υψηλός πληθωρισμός αποτελεί πρόβλημα επειδή επιφέρει πολύμορφο και βαρύ κόστος στην κοινωνία.

- Η συγκράτηση του σε χαμηλά επίπεδα είναι ένας από τους στόχους της οικονομικής πολιτικής σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Τι είναι αυτό που προκαλεί πληθωρισμό;

Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις υψηλού ή επίμονου πληθωρισμού, ο ένοχος είναι πάντα ο ίδιος:

- Η αύξηση της ποσότητας του χρήματος.

Όταν ένα κράτος κυκλοφορεί μεγάλες ποσότητες εθνικού νομίσματος, η αξία του χρήματος πέφτει.

ΑΡΧΗ 10^η: Η κοινωνία αντιμετωπίζει μια βραχυχρόνια αντίστροφη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας

Όταν το κράτος αυξάνει την ποσότητα χρήματος στην οικονομία, ένα άλλο αποτέλεσμα που προκύπτει είναι το χαμηλότερο επίπεδο της ανεργίας.

- Αυτή η αντίστροφη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας καλείται καμπύλη Philips.

Η καμπύλη Philips είναι σημαντική για την κατανόηση του οικονομικού κύκλου – δηλαδή:

- Των ακανόνιστων και σε μεγάλο βαθμό απρόβλεπτων διακυμάνσεων της οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτές μετριοούνται από τον αριθμό των απασχολούμενων ανθρώπων ή την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

ΑΡΧΗ 10^η: Η κοινωνία αντιμετωπίζει μια βραχυχρόνια αντίστροφη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας

Οι σχεδιαστές της οικονομικής πολιτικής μπορούν να εκμεταλλευτούν αυτή τη βραχυχρόνια σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία οικονομικής πολιτικής.

Είναι σε θέση να **επηρεάσουν το συνδυασμό πληθωρισμού και ανεργίας** στην οικονομία, μεταβάλλοντας το ύψος:

- Των δημοσίων δαπανών,
- Της φορολογίας, και
- Την ποσότητα του εκδιδόμενου χρήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2: Οι Δέκα Αρχές της Οικονομικής

Πώς οι άνθρωποι λαμβάνουν αποφάσεις	1. Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αντισταθμιστικές σχέσεις, δηλαδή είναι αναγκασμένοι να επιλέγουν μεταξύ πραγμάτων που αποκλείονται αμοιβαία
	2. Το κόστος ενός αγαθού είναι αυτό που θυσιάζουμε για να το αποκτήσουμε
	3. Οι ορθολογικοί άνθρωποι σκέφτονται οριακά
	4. Οι άνθρωποι ανταποκρίνονται σε κίνητρα
Πώς οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν	5. Το εμπόριο μπορεί να βελτιώσει τη θέση όλων
	6. Οι αγορές συνήθως αποτελούν ένα καλό μέσο για την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας
	7. Το κράτος μπορεί να βελτιώσει, μερικές φορές, τα αποτελέσματα της αγοράς
Πώς η οικονομία λειτουργεί ως σύνολο	8. Το βιοτικό επίπεδο μιας οικονομίας εξαρτάται από την ικανότητα της να παράγει αγαθά και υπηρεσίες
	9. Οι τιμές ανέρχονται όταν το κράτος τυπώνει πολύ χρήμα
	10. Η κοινωνία αντιμετωπίζει μια βραχυχρόνια αντίστροφη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας